

2011 р. [Електронний ресурс] . – Режим доступа :<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>. – Заголовок з екрану

9. Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://osvita-zm.org.ua/upload/files/reforma/815f84b163c88e724e796839db618bdc.pdf>. – Заголовок з екрану

10. Скворцова С. О. Динамічна модель формування методичних компетенцій у майбутніх учителів / С. О. Скворцова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. / редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2011. – Вип. 17 (70). – С. 177-183.

11. Стефанова Н. Л. Теоретические основы развития системы методической подготовки учителя математики в педагогическом вузе : автореф. дис. ... д-ра пед. наук / Н. Л. Стефанова ; Рос. гос. пед. ун-т им. А. И. Герцена. – СПб., 1996. – 32 с.

12. Земцова В. И. Теоретические основы методической подготовки учителя физики: автореф. дис. ... д-ра пед. наук / В. И. Земцова. – СПб., 1995. – 32 с.

13. Шкерина Л.В. Мониторинг качества профессионально-педагогической подготовки будущего учителя в педагогическом вузе : учебно-метод. пособие / Л.В. Шкерина, В.А. Адольф, Г.С. Саволайнен, М.Б. Шашкина, М.В. Литвинцева ; Краснояр. гос. ун-т им. В.П. Астафьева. – Красноярск, 2004. – 244 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Акуленко Ірина Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького.

Коло наукових інтересів: реалізація компетентнісного підходу в сучасних умовах вищої школи.

УДК 379.835 (477.52)

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТОВНИХ НАПРЯМІВ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ДИТЯЧИХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ УКРАЇНИ

Наталія ОЛЕКСІЄНКО (Дніпродзержинськ)

Постановка проблеми: Кардинальні політичні та соціально-економічні зміни, які відбулися в нашій країні наприкінці ХХ століття, істотно вплинули на систему оздоровлення та відпочинку дітей і призвели до істотних змін змісту організації освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах. На сьогоднішній день існує потреба в оновленні змісту освітньо-виховної роботи дитячих оздоровчих таборів, який має відповідати тим вимогам, які висуває сучасне суспільство. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми, на нашу думку, є

використання історичного досвіду організації освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах радянського періоду.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми дослідження. Проблема змістовного наповнення освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах досліджувалась у роботах М. Наказного [3], Д. Лепешева, О. Тесленко [5], І. Фрішман, А. Волохова [1], але більшість дослідників недостатньо уваги приділяють розвитку змістовних напрямів освітньо-виховної роботи в різні періоди функціонування організації оздоровлення та відпочинку дітей і підлітків, що дає можливість стверджувати про недостатність вивчення цієї проблеми.

Мета статті: аналіз розвитку змістовних напрямів освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах України в період з другої половини ХХ до початку ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури та нормативної документації 60-х років ХХ століття нами визначені основні змістовні напрями освітньо-виховної роботи цього часу, а саме: ідейно-політичний, трудовий, фізкультурно-спортивний, екскурсійно-туристичний, естетичний, атеїстичний, гігієнічний, військово-патріотичний, інтернаціональний, культурно-масовий та профорієнтаційний.

Ідейно-політичний напрям передбачав ознайомлення дітей з життям та діяльністю В.І.Леніна, рішеннями партійних з'їздів та пленумів ЦК КПРС, бойовими, революційними та трудовими традиціями радянського народу, діяльністю піонерської організації, Радянської Армії та Флоту, виховання патріотизму та відданості Комуністичній Партії.

Трудовий напрям включав суспільно-корисну працю, тимурівську роботу (безкорисливу допомогу сім'ям військовослужбовців, людям похилого віку, хворим, інвалідам тощо), благоустрій території табору, формування сумлінного відношення до праці, турботи про охорону соціалістичної власності, виховання любові до праці.

Фізкультурно-спортивний напрям включав виконання нормативів ГТО та БГТО, обов'язкове знання комплексу ранкової зарядки, виконання режиму дня, участь у спортивних змаганнях, закаливання, організаторську роботу в дружині (спортивні свята, заходи, зустрічі з майстрами спорту тощо) [4].

Екскурсійно-туристичний напрям складався з участі в одноденних та багатоденних походів, оволодіння навиками туриста, організації туристичних клубів та участь в їх роботі, здачу нормативів на значок «Юний турист», організації екскурсій і передбачав отримання дітьми знань по природу рідного краю, формування туристичних навичок, виховання витримки та основ виживання в природних умовах.

Естетичний напрям передбачав формування вмінь бачити красиве в природі, праці, у взаємовідносинах між людьми, у зовнішньому вигляді оточуючих, творчу роботу в гуртках художньої самодіяльності, знайомство з видатними творами мистецтва, літератури, музики, живопису, відвідування концертів, музеїв, театрів, прослуховування музичних радіопередач, тощо.

Атеїстичний напрям засновувався на отриманні дітьми інформації про шкоду релігії та віри в Бога, знайомство з антирелігійними творами, розуміння антинаукової сутності релігії, оформлення кутка атеїста, формування свідомих антирелігійних поглядів.

Гігієнічний напрям складався з виконання режиму дня, правил особистої гігієни, профілактики шлунково-кишкових захворювань, статевого виховання, санітарної підготовки, попередження отруєнь ядовитими грибами та рослинами[2].

Військово-патріотичний напрям включав роботу в загонах ЮДРА (Юні Друзі Радянської Армії), ЮДП (Юні Друзі Прикордонників), ЮДМ (Юні Друзі Моряків), вивчення військової справи (топографії, орієнтування, маскування, зв'язку тощо), послідовний розвиток та вдосконалення військово-спортивних навичок, військово-патріотичне виховання, знайомство з формою, видами зброї, військовими званнями та нагородами, пошукову роботу тощо.

Інтернаціональний напрям передбачав зв'язок з піонерами радянських республік, знайомство з життям піонерів зарубіжних країн, організації клубу інтернаціональної дружби, допомогу іншим народам світу у боротьбі за комунізм тощо.

Культурно-масовий напрям включав розкриття талантів дітей, організацію масових заходів, участь дітей у гуртках художньої самодіяльності, розвиток творчості та ініціативи дітей.

Профорієнтаційний напрям передбачав ознайомлення дітей з працею дорослих, з основними професіями промислового та сільськогосподарського виробництва, підготовку до майбутньої трудової діяльності, відвідування заводів, фабрик, промислових підприємств, колгоспів та радгоспів тощо.

Визначаючи змістовні напрями освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах на сучасному етапі, ми взяли за основу виділені М.Наказним основні напрями оздоровчо-виховної діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку до яких належать: громадянсько-правовий (формує відповідальне ставлення до людей, що поруч, свого народу, Української держави), родино-сімейний (забезпечує виховання дітей на традиціях української сім'ї, духовній спадщині українського народу), національно-патріотичний (формує національну свідомість і духовну єдність поколінь), трудовий (формує відповідальне ставлення до

різних видів трудової діяльності, підготовку дітей до свідомої праці в суспільстві), художньо-естетичний (формує художньо-естетичну культуру учнівської молоді засобами найкращих національних і світових культурологічних надбань), соціально-психологічний (надає дієву психологічну допомогу особистості), екологічний (забезпечує максимальне використання можливостей природного оточення через безпосередній зв'язок з природою), здоров'язбережувальний (визначає зміст виховного процесу на валеологічній основі), економічний (формує зміст економічної освіти, забезпечує набуття досвіду в конкретних економічних ситуаціях), розважальний (створює емоційно позитивний настрій і розвиток почуттів особистості дитини), творчий (забезпечує розвиток творчих та інтелектуальних здібностей дитини), туристсько-краєзнавчий (формує навички взаємодії і свідому дисципліну дітей і підлітків), превентивний (впливає на особистість у процесі її активної взаємодії із соціальними інституціями, спрямованої на фізичний, психічний, соціальний розвиток особистості), організаційний (формує правильний темпоритм життя через ефективне використання режиму дня), напрям формування статевої свідомості (забезпечує підготовку учнівської молоді до створення майбутньої сім'ї з високим рівнем внутрішньої сімейної моральності) [1, с. 268-283].

Вищезазначені напрями окрім оздоровлення і виховання виконують й освітню функцію. Проте інтелектуальний розвиток дітей під час оздоровлення та відпочинку має, на нашу думку, реалізовуватися через спеціально організовану пізнавальну діяльність. Тому, ми вважаємо за необхідне виділити пізнавально-інтелектуальний напрям як самостійний змістовний напрям освітньо-виховної роботи, мета якого полягає в задоволенні внутрішньої цікавості кожної дитини, її природної потреби у знаннях та інформації, розвитку інтелектуальних здібностей дітей.

Реалізація пізнавально-інтелектуального напрямку забезпечується шляхом застосування таких форм освітньо-виховної роботи: аукціон знань, вечір веселих задач, вікторина, КВК, конкурс знавців, день казки, академія веселих наук, вечір розгаданих та нерозгаданих таємниць, свято науки та техніки, інтелектуальний футбол, клуб книголюбів, конкурс перекладачів, конференція, книжковий бал, конкурс ерудитів, турнір всезнайок, пізнавальні екскурсії, вечір поезії, «Що? Де? Коли?», сюжетний журнал «Подорож навколо світу», пізнавальні екскурсії тощо.

Таким чином, пізнавально-інтелектуальний напрям підвищує рівень знань дітей та підлітків, створює безперервний освітній процес, виховує прагнення до самоосвіти, сприяє формуванню наукового світогляду, пізнавального інтересу, розвитку допитливості.

Порівнюючи змістовні напрями освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах в другій половині ХХ століття з сучасними

напрямами, бачимо, що вони істотно змінилися. Зміни відбулись не тільки в кількості змістовних напрямів за допомогою виникнення нових, а й у змісті цих напрямів, в меті, завданнях та способах їх реалізації. Виникнення нових змістовних напрямів, а саме: соціально-психологічного, економічного, екологічного, превентивного, напряму формування статевої свідомості, творчий, родинно-сімейний та пізнавальний, спричинили соціально-економічні та політичні перетворення, які відбуваються в нашій країні в останні роки.

Виникнення такого змістовного напряму, як соціально-психологічний, пов'язано з необхідністю застосування психологічної підтримки усіх учасників освітньо-виховного процесу в дитячих оздоровчих таборах. Це зумовлено переорієнтацією освітньо-виховної системи на розвиток людини, її особистісних і моральних якостей. Надання психологічної та соціальної допомоги покликано сприяти створенню позитивного емоційного налаштування дітей, допомагає адаптуватися дитині у новому середовищі, створює комфортні умови її перебування у тимчасовому колективі, допомагає у вирішенні конфліктних питань тощо.

Соціально-економічні зміни, які відбуваються в українському суспільстві, зумовили появу економічного напряму освітньо-виховної роботи, який вирішує питання адаптації підростаючого покоління в умовах ринкових відносин, усвідомлення необхідності знань в галузі економіки, вміння практичного застосування цих знань на практиці у повсякденному житті, виховання особистої відповідальності за збереження власного та колективного майна.

Забруднення повітря, недостатня кількість чистої води, поступове зникнення диких тварин стали умовами впровадження екологічного напряму в освітньо-виховну роботу з дітьми, який сприяє формуванню відповідального ставлення дітей та підлітків до природи, залученню дітей до активної природоохоронної діяльності, ознайомленню їх з флорою та фауною рідного краю тощо.

Причинами впровадження превентивного напряму освітньо-виховної роботи стали виникнення неформальних молодіжних об'єднань («Сатаністи», «Емо», «Готи» та інші), більшість з яких негативно впливають на формування свідомості підростаючого покоління, алкогольна та тютюнова залежність серед неповнолітніх, різкий зріст наркоманії та правопорушень. Вирішенням цих проблем є проведення попереджувальних заходів, які створюють умови для формування позитивних якостей особистості, сприяють виробленню правильної особистісної позиції та свідомому вибору соціальної моделі поведінки, організація просвітницької правозахисної роботи тощо.

Виникнення напряму формування статевої свідомості в сучасному змісті освітньо-виховної роботи зумовлена багатьма факторами, а саме: прискорений фізичний розвиток дітей та підлітків (акселерація), низький рівень та сумнівні шляхи отримання неповнолітніми інформації з питань статевої сфери (Інтернет, ЗМІ, однолітки тощо), занепад моральних цінностей та відсутність культури поведінки у відносинах між хлопчиками та дівчатками. Формування статевої свідомості відбувається шляхом підвищення рівня загальної моральності у дітей та підлітків, дотримання дітьми та підлітками етичних, естетичних та гігієнічних норм та правил поведінки, виховання культури міжособистих відносин хлопчиків та дівчаток, надання коректної та зрозумілої для дитини чи підлітка інформації про статеві відмінності між людьми, формування у підростаючого покоління орієнтації на шлюб, сім'ю, усвідомлення майбутнього батьківства.

Необхідність впровадження творчого напряму в організацію сучасної освітньо-виховної роботи дитячих оздоровчих таборів викликана швидкими змінами, які відбуваються в сучасному суспільстві й передбачають комплексне вирішення завдань соціального, економічного та науково-практичного характеру за допомогою використання не тільки формальних знань, а й наявності в людини здатності до нетрадиційних дій та мислення, яка формується в умовах творчого розвитку особистості. Вирішення творчих завдань, пошуки нових креативних рішень, створення творчих об'єднань в умовах дитячого оздоровчого табору сприяє розвитку творчої активності особистості, формує комунікативні навички дітей та підлітків тощо.

Слід відмітити, що окрім виникнення нових змістовних напрямів освітньо-виховної роботи дитячих оздоровчих таборів в зазначений період, деякі напрями видозмінились не тільки за назвою, але й за змістом.

Так, військово-патріотичний напрям, який існував в середині ХХ століття, сьогодні відображений у національно-патріотичному напрямі. Це пов'язується з тим, що військово-патріотичний напрям включав оборонно-масову роботу й виконував функцію зміцнення оборони країни, підготовки підростаючого покоління до військової служби для захисту держави від загрози, яку становили на той час західні країни, існування так званої «Холодної війни». Зміни в державі, а отже й в суспільстві призвели до відповідних змін в патріотичному вихованні, а саме: відсутності в необхідності оборонно-масової роботи в зв'язку з пацифістськими настроями суверенної України, виконання військовослужбовцями миротворчих місій в країнах з нестабільною політичною ситуацією тощо. До того ж виникла негайна потреба у відновленні національної ідеї виховання, яка передбачає глибоке

пізнання історичного минулого свого народу, оволодіння національними цінностями, здобутками у національно-культурному та суспільному житті, формування свідомого патріота, здатного сприймати реалії життя і забезпечити прогресивний розвиток української держави.

Поряд з цим, інтернаціональний напрям, який в середині ХХ століття виступав, як окремий змістовний напрям освітньо-виховної роботи, сьогодні входить до складу національно-патріотичного виховання. Такий підхід обумовлений тим, що інтернаціональне виховання ґрунтується насамперед на усвідомленні дитиною своєї національної ідентичності, приналежності до визначеної етнічної культури, що виступає основою для формування етнокультурної особистості, здатної до терпимого, толерантного ставлення до представників інших національностей та етнічних культур, виховання глибокої поваги до їх культурних цінностей, норм та зразків поведінки, розвитку стійких переконань у необхідності міжнародної солідарності. Розумне поєднання інтернаціонального та національного виховання має велике значення для забезпечення єдності формування в підростаючого покоління національної гордості й національної самосвідомості.

В процесі розвитку освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах в даний період ідейно-політичний напрям зазнав істотних змін. Підтвердженням цьому є поява громадянсько-правового напрямку, який включає деякі елементи ідейно-політичної роботи. Причинами цієї трансформації стали зміни в країні, які супроводжувались відродженням незалежності України та переходом на новий рівень суспільно-політичних відносин на початку 90-х років ХХ століття. На зміну ідеології комунізму, заполітизованого підходу до виховання дітей та підлітків запроваджуються нові демократичні ідеї розвитку українського суспільства, які передбачають визнання людини, його прав та свобод найвищою цінністю. Громадянсько-правовий напрям сприяє вихованню демократичної поведінки, формуванню в дітей та підлітків чіткої громадянської позиції, стійкої системи загальнолюдських цінностей, стимулюванню громадянської активності та самореалізації.

Гігієнічний та фізкультурно-спортивний напрями освітньо-виховної роботи, які в середині ХХ століття існували як самостійні, сьогодні реалізуються через здоров'язбережувальний напрям, який поєднує в собі спортивно-масові заходи, медико-профілактичну роботу, охорону безпеки життєдіяльності, валеологічну освіту, санітарно-гігієнічне виховання, профілактичну роботу тощо. Необхідність збільшення функцій здоров'язбережувального напрямку викликана тим, що в останні роки в Україні спостерігається тенденція до погіршення стану здоров'я дітей та підлітків, яка викликається багатьма соціально-економічними факторами. Все більшого поширення серед дітей набувають хвороби

нервової системи, органів дихання, системи травлення та інших захворювань. Тому впровадження здоров'язбережувального напрямку в освітньо-виховну роботу дитячих оздоровчих таборів сприяє підвищенню рівня фізичного та психічного здоров'я дітей та підлітків, формує в них навички здорового способу життя, надає необхідні знання задля підвищення рівня фізичної та розумової активності, виховує культуру здоров'я, сприяє формуванню в дітей відповідального відношення до особистого здоров'я, виховання активної потреби в його збереженні та розвитку.

Слід зазначити, що зміни, які відбулися в трудовому напрямі, пов'язані з соціально-економічними перетвореннями в державі, які супроводжувались переходом до ринкових відносин. Приватизація державної власності спричинила появу фермерських господарств замість колгоспів та радгоспів, які припинили своє існування на початку 90-х років ХХ століття. Заводи, підприємства, фабрики в більшості випадків стали акціонерними товариствами. Все це призвело до обмеженості залучення дітей до практичного застосування набутих знань у різних галузях промислової та сільськогосподарської сфери, що, в свою чергу, позначилось на зниженні якості профорієнтаційної роботи, пропаганді робітничих професій та сільськогосподарської праці. Окрім цього, надмірне бажання дорослих зробити дитячий відпочинок більш комфортним, поступово знищують саму ідею табору, яка полягає у зближенні дитини з природою, відсутності благ цивілізації, переходу від пасивного відпочинку до активного. Сьогодні, все більше спостерігається тенденція до трансформації дитячих оздоровчих таборів в будинки відпочинку з комфортними умовами, наявністю телевізора, комп'ютера, кондиціонера, прибиральниці, офіціантів у їдальні, що автоматично обмежує дитячу самодіяльність, перешкоджає формуванню навиків самообслуговування та саморозвитку. Тому трудовий напрям сучасної організації освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах покликаний вирішувати низку питань, які пов'язані з формуванням у дітей любові до праці, підготовкою підростаючого покоління до свідомого вибору професії, пропагандою професій, необхідних державі для економічного розвитку, а саме робітничих спеціальностей та сільськогосподарської праці, формування естетичного відношення до мети, процесу та результату праці, пробудження бажання в дітей здійснювати добрі справи не заради винагороди, а для отримання морального задоволення, формуванням в дітей усвідомлення можливості й необхідності забезпечення власною працею своїх потреб.

Розважальний напрям освітньо-виховної роботи сучасних оздоровчих таборів базується на культурно-масовій роботі середини ХХ століття. Проте сьогодні, окрім організації масових заходів, художньої

самодіяльності та інших видів діяльності, які включала культурно-масова робота, розважальний напрям ґрунтується на пропаганді національних традицій та звичаїв, самовираженні українського народу. Така організація розважального напрямку пов'язана з необхідністю відродження самобутності української культури, виховання дітей та підлітків свідомими громадянами й патріотами своєї держави. Поряд з цим, розважальний напрям ефективніше, ніж будь-який інший напрям освітньо-виховної роботи, виконує функцію соціалізації дитини. Соціальне середовище, в якому знаходиться дитина під час проведення масових заходів, сприяє формуванню позитивного ставлення між однолітками, стримуванню негативних емоцій, виховує культуру поведінки в колективі, розвиває комунікативні здібності тощо.

Художньо-естетичний напрям освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах майже не змінився в зазначений період. Як в середині ХХ століття, так і сьогодні, основою художньо-естетичного напрямку є формування художньо-естетичної культури, ознайомлення дітей та підлітків з національними та світовими художніми, музичними, літературними надбаннями, стимулювання творчої активності дітей та підлітків, розвиток художньо-естетичних здібностей обдарованих дітей. Проте, сьогодні існує набагато більше освітньо-виховних програм, нових форм і методів роботи для реалізації даного напрямку, що сприяє підвищенню ефективності виховання художньо-естетичної культури в дітей та підлітків, забезпеченню соціальної підтримки обдарованої молоді, а іноді фінансової допомоги шляхом залучення спонсорів до подальшого розвитку їх таланту.

Не зазнав істотних змін, також туристично-краєзнавчий напрям, провідною ідеєю якого залишилося ознайомлення підростаючого покоління з природою рідного краю, її історичним минулим, формування в дітей та підлітків туристичних навичок, розвиток фізичних сил, закалювання, виховання в умовах туристичних походів таких якостей, як: взаємодопомога, витримка, мужність, витривалість, дисциплінованість тощо, залучення до самообслуговування та суспільно-корисної праці.

Зазначимо, що атеїстичний напрям, який був обов'язковою складовою змісту освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах в середині ХХ століття, сьогодні втратив свою актуальність. Причиною цього став перехід до демократичних та гуманістичних відносин в сучасному суспільстві, які супроводжувались зміщенням вектору цінностей в бік інтересів особистості людини, її духовного світу, визнання наявності в кожній людині власних світоглядних орієнтацій та переконань. До того ж, виховання атеїстичних поглядів суперечило традиційному українському національному вихованню, заснованому на

християнській моралі, заважало вільному вибору підростаючого покоління ставлення до релігії й усвідомлення того, що як атеїзм, так і релігія є складними неоднозначними явищами, частиною світової культури.

Висновок. Таким чином, узагальнюючи вищесказане, можемо зробити висновок, що змістовні напрями освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах збільшуються та урізноманітнюються завдяки трансформації вже існуючих та впровадженню нових напрямів. Ці зміни були пов'язані з соціально-економічними, суспільно-політичними, психолого-педагогічними перетвореннями в нашій країні в зазначений період і супроводжувались оновленням змісту освітньо-виховної роботи з дітьми на початку ХХІ століття.

БІБЛЮГРАФІЯ

1. Воспитательная направленность работы детского оздоровительного лагеря. / [авторы-составители А.В.Волохов, И.И.Фришман]. – М.: ГОУДОД ФЦРСДОД, 2006. – 128с. – (Серия «Библиотечка педагога-практика»)
2. Коростелев Н.Б. Гигиеническое воспитание в пионерском лагере. / Н.Б.Коростелев, С.В. Калашникова – М., 1970г. – 58с.
3. Наказний М.О. Проектування діяльності дитячого оздоровчого закладу: теорія і технологія // С.О.Сисоєвої: Монографія. – Дніпропетровськ, 2010. – 476с.
4. Спекторов В.Б. Організація відпочинку піонерів і школярів поза школою. / В.Б.Спектров – К.: «Радянська школа», 1968р. – 188с. (Бібліотека класного керівника і вихователя)
5. Тесленко А.Н. Социализация личности подростка в условиях детского центра / А.Н. Тесленко, Д.В. Лепешев: Монография. – Астана: Институт управления, ЦЮИ, РУОЦ «Балдаурен», 2009. – 159с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олексієнко Наталія Валеріївна - викладач народних інструментів (домра, гітара) дитяча музичної школи № 3 (м. Дніпродзержинськ).

Коло наукових інтересів: особливості освітньо-виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах.

УДК 37.014.6:005.6

УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

Тетяна БАБЕНКО (Кіровоград)

Наше сьогодення свідчить про особливу роль керівника навчального закладу, який є ключовою фігурою у розвитку освітніх закладів. У